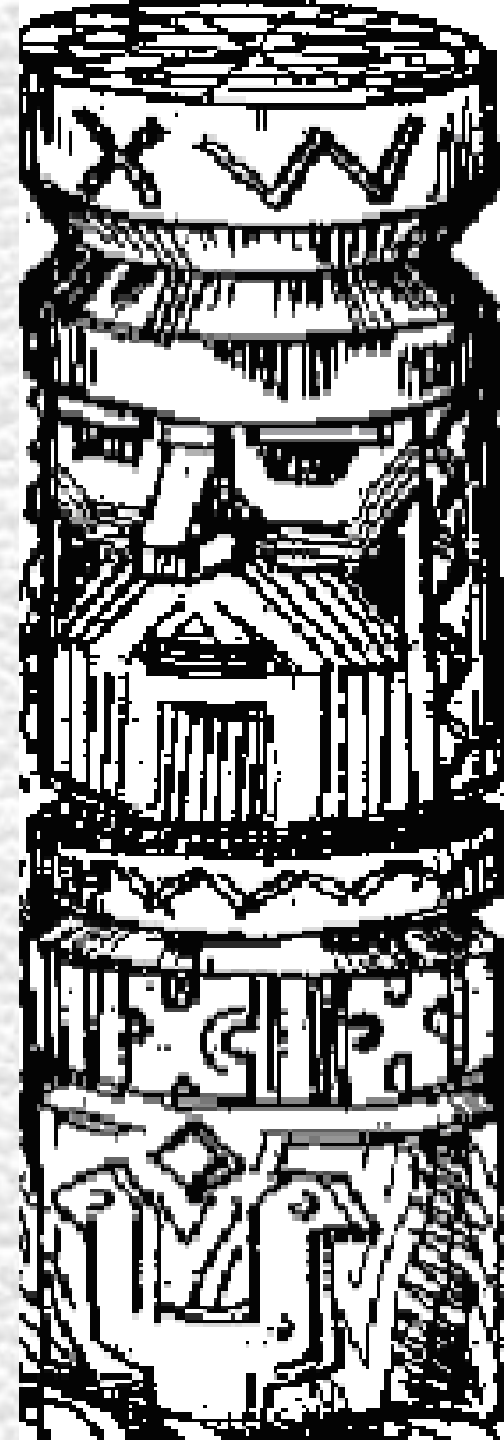

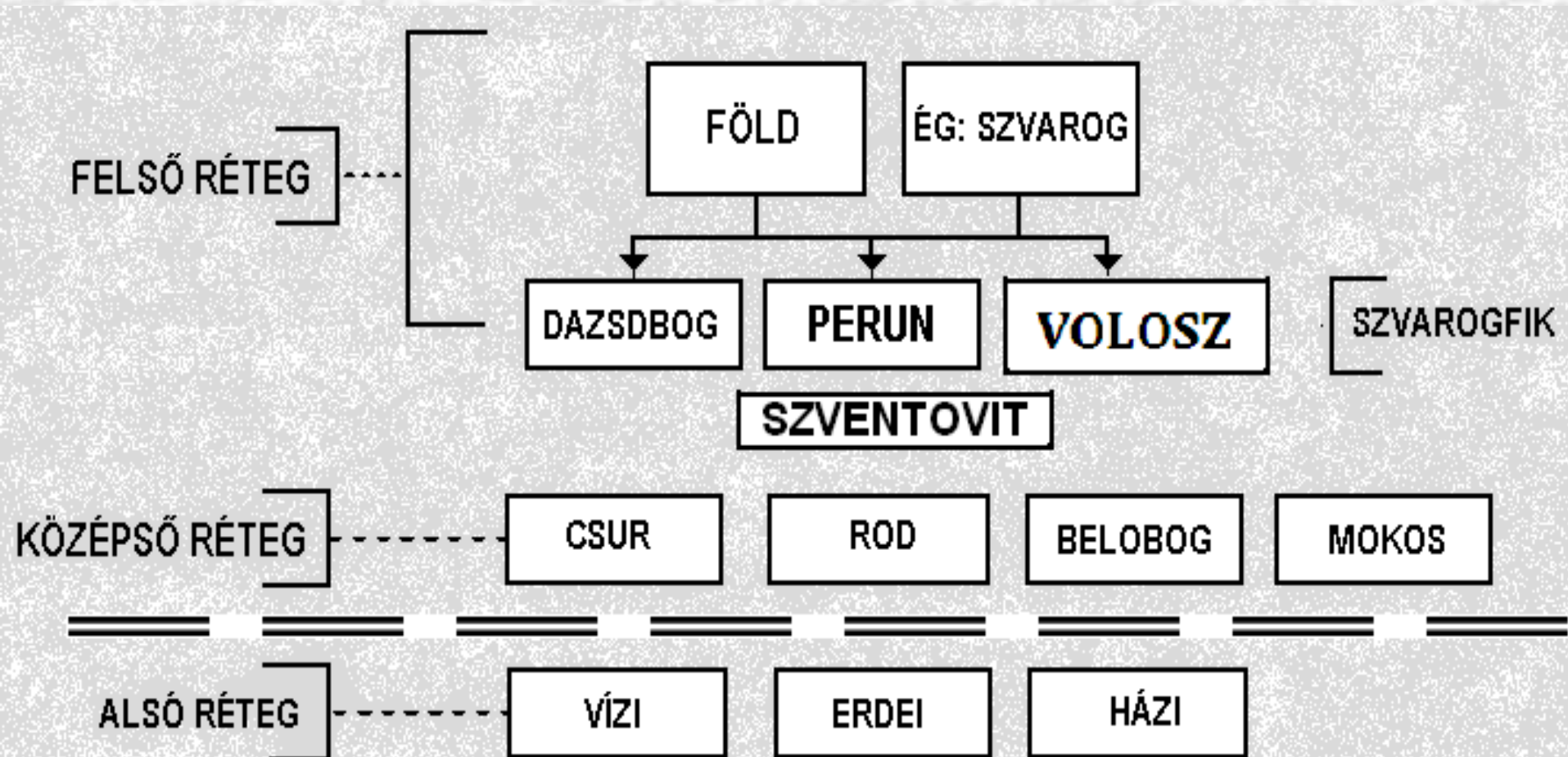

Szláv mítológia

Tekintet kívülről (teljesen idegen kulturális kontextusból)

- Cezareai Prokopius bizánci történetíró, *Gót háborúk* (537),
- Helmold német hittérítő és a nyugati szláv törzsek krónikása (12. sz., *Chronicon Slavorum*, 1170-ig)

Három réteg:

1. Istenségek:

- funkciók, hivatalos kultusz és szentély / ábrázolás
- **Perun** – mennydörgés hadi istene, a szláv panteon főistene,
/ **Szentovit** – hadi főisten
Volosz / Velesz – a mezők istene
Dazsbog ~ Horsz – napisten, adakozó isten
Sztribog – a gazdagság elosztója, a szelek atya
Mokos – egyedüli női istenség

2. Középszintű istenségek :

- tevékenységek, helyi jelleg (ritkán antropomorf).
- **Szvarog** – tűzisten / a tűz szellem
Tribog / Triglav
Jarovit (Gerovitus, Herovith) – a háború arany pajzsú istene
Ruevit (Rugieuthus) – a háború hét kardú és hét arcú istene
Csernobog – győzelem istene. Az Elba és Odera közt lakó szlávok a hagyomány szerint megkülönböztetik egymástól a fény és a sötétség (**Belbog és Csernobog**) isteneit.

Jan Długosz (Johannes Dlugossius / Johannes Longinus)

A lengyel királyság története (1460 körül,
Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae):

Jesza – Jupiter,

Lyada – Mars,

Dziedzilelya – Vénusz,

Dzewana – Diána,

Zywye – Vita (élet), stb.

A magas és középszintű istenségek
eltűnésének / transzformációjának okai

3. Alacsonyszintű mitológiai lények:

- nem perszonifikált, nem emberi, általában rosszindulatú lények
- holtak kultuszához kapcsolódik.

– **Démonok**

vámpír (упырь) ← öngyilkosok ,
kikimora ← elátkozott / anyák által meggyilkolt
lánygyermek lelkei, tisztátalan helyen épült házakban
kísértenek. Mocos kultuszának maradványa

– **Helyi szellemek/démonok** –
védő/ártó szerep

- vízi (folyók, tavak) szellemek (vízbefúltak lelkei):
ruszalka (keleti),
vila, szamovila, szamodiva (déli),
szudacska, vodna panna (nyugati),
- erdei lények: lesij (orosz), leszy, laskowiec (lengyel),
lesní mužík (cseh), лісовик (ukrán), lešak, lesnik (horvát)
- mezei szellemek (az utolsó kalászkéve rituáléja)
- házi szellemek: domovoj (orosz), skrzat (lengyel), raro (cseh)
- mora (keleti), talasam (déli) –alvó embereket fojtogató démonok

– **Kétéltű lények** – egyszerre **emberi és túlvilági** megjelenés:

- Boszorkányok: vistica (bolg., szerb), vedma (orosz, cseh), wiedźma (lengyel) – sorsszerű vagy önkéntes állapot,
- Varázslók (koldun, czarnoksiężnik)
- Farkasember – volkolak, vlkodlak (cseh), wilkołak (lengyel)

4. Kulturális hősök:

- Lengyel: **Krak** – Krakkó alapítója és a lengyelek első királya: legyőzte és megölte az emberpusztító sárkányt a mai Krakkó város helyén.
- Cseh: **Krok** ősatya három lánya: Kázi, a gyógyító és jósnő, Tetu (Tetka), a szellemek
- kultuszának alapítója, Libuše – a bölcs, a csehek bírása, aki Přemysl szántót választotta csehek uralkodójául és megjósolta Prága alapítását.
- Keleti szláv: **Kij** – Kijev megalapítója, kovács és testvérei Scsjok és Horiv, **Rjurik**, Szineusz és Truvor – a keleti szláv államiság alapítói.

980 – Vlagyimir kijevi herceg: az első, az állam egyesítését erősítő, pogány panteon, *de* ➔

988 – a kereszténység felvétele a kijevi Rusban és a pogány hiedelmek üldözése ➔ kéthitség a nép körében

Tekintet „kívülről” (idegen – időbeli és ideológiai – kulturális kontextusból)

Nesztor kijevi szerzetes: *Őskrónika* (1113)

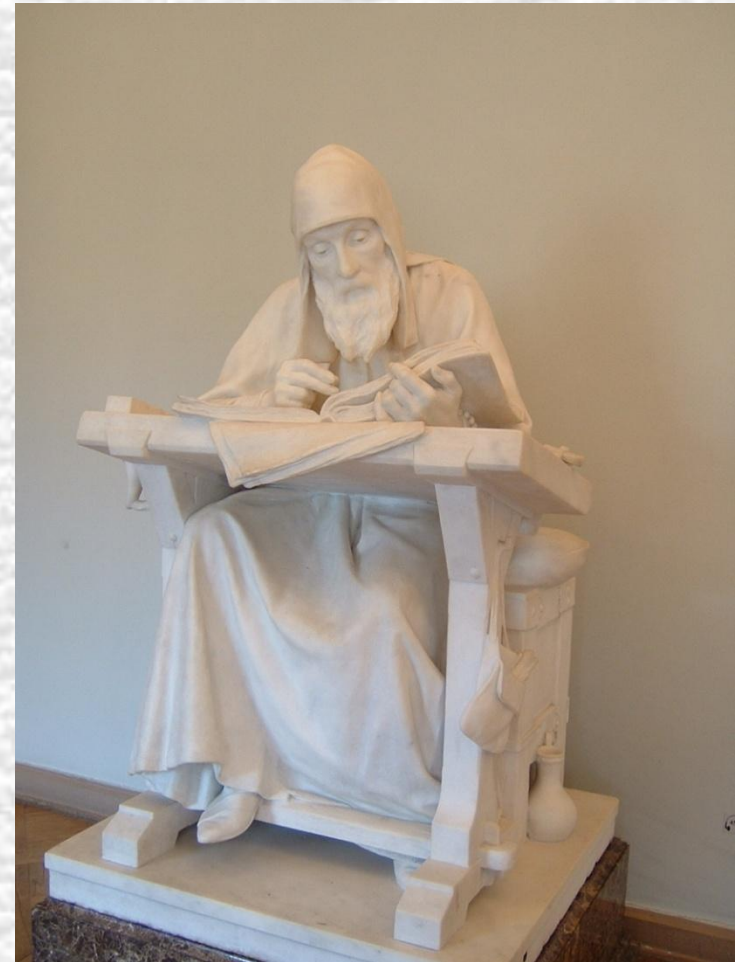
1. Az őslakossági (autochton) mítosz helyett
— elhelyezi a szlávokat a bibliai világképbe:

- a Noé egyik fiának, Jáfet nemzetségéből származnak,
- a babiloni nyelvkeveredés után az ősnyelvből kiváló 72 nyelv egyike a szláv **nyelv** (és **írás**)

= A szlávok története a Szent történelem része

2. A szlávok letelepednek Duna mentén.

3. Kij megalapítja Kijevet.

Képek és hátterek forrásai

<http://chudinov.ru/slavyanskaya-mifologiya-i-ochen-drevnie-nadpisi>

Ósi feliratok Perun és Csur fabálványain

<http://www.balkaria.info/library/zh/zhuravlev/idol.htm>

<http://www.balkaria.info/library/zh/zhuravlev/idol.htm>

A Zbrucsi idol

<http://ariskpriest.narod.ru/Vlasov.html>

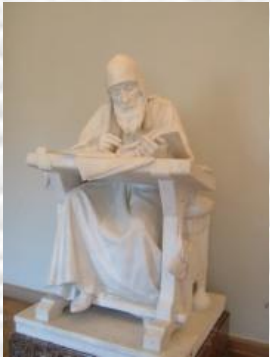
<http://siebiez-museum.narod.ru/history1.html>

A Szebezsi idol (i. sz. 5. sz.)

<http://www.godsbay.ru/slavs/belbog.html>

Szláv szentély rekonstrukciója

http://en.wikipedia.org/wiki/Nestor_the_Chronicler

Nesztor- Krónikás